EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.7.15.
COM(2020) 318 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Rövid távú uniós egészségügyi felkészültség a Covid19-járványokra

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Rövid távú uniós egészségügyi felkészültség a Covid19-járványokra

I. BEVEZETÉS

A Covid19-világjárvány, amely a közelmúlt egyik legsúlyosabb válságát idézte elő, folyamatos éberséget és összehangolt fellépést tesz szükségessé.

Bár még mindig sok az ismeretlen tényező, jelentősen bővülnek ismereteink magával a betegséggel, valamint annak terjedésével, megelőzésével és kezelésével kapcsolatban. A tagállamok a Bizottság és az uniós ügynökségek támogatásával bővítik tesztelési kapacitásukat, javítják a felügyeletet és megerősítik egészségügyi rendszerük kapacitását, például az intenzív osztályokon rendelkezésre álló ágyak számának növelése, illetve az egészségügyi ellenintézkedések megerősítése révén. Az EU és tagállamai a társadalmi és gazdasági hatások enyhítését, például a belső piac működésének fenntartását, a közlekedési és a turisztikai ágazat támogatását, a munkahelyek védelmét és a veszélyeztetett csoportoknak nyújtott egészségügyi szolgáltatások támogatását célzó intézkedéseket vezettek be. Válaszintézkedéseiket a tagállamok egyre inkább összehangolják. A népegészségügyi intézkedések hozzájárultak a helyzet stabilizálásához, valamint ahhoz, hogy az új fertőzések száma az egészségügyi rendszerek által kezelhető szintre csökkenjen. Ez lehetővé tette az elmúlt hónapok során bevezetett számos korlátozás fokozatos feloldását és a legtöbb tevékenység újrakezdését.

A vírus azonban továbbra is terjed világszerte. Unió-szerte fordulnak elő regionális járványkitörések, és az új esetek napi száma az egész világon nő, ami azt igazolja, hogy a világjárványnak csak akkor lesz vége, ha mindenütt sikerül megfékezni. Az olyan fertőző betegségek, mint a Covid19, gyakran hullámokban jelentkeznek, és Európában és más kontinenseken egyaránt tapasztalhatók újabb helyi járványkitörések.

A világjárvány korai szakaszainak tanulságait levonva Európának ki kell használnia ezt az alacsonyabb fertőzöttségi rátákkal jellemezhető időszakot arra, hogy megerősítse a Covid19 további kitöréseinek megfékezésével kapcsolatos felkészültségi és koordinált reagálási kapacitását. Sürgősen biztosítani kell, hogy tudományos alapokon nyugvó intézkedések álljanak rendelkezésre, amelyeket a megfelelő végrehajtás biztosítása érdekében stressztesztek vetettek alá.

E közlemény célja, hogy biztosítsa az EU rövid távú egészségügyi felkészültségét a Covid19 további európai kitöréseinek esetére. Külön felhívja a figyelmet arra, hogy csökkenteni kell a 2020/2021-es szezonális influenza okozta terheket, így mérsékelve az egészségügyi rendszerekre nehezedő többletnyomást, amennyiben az egybeesik a Covid19 újabb kitörésével. Ez a közlemény az egyes területeken levont legfontosabb – akár pozitív, akár negatív – tanulságokra támaszkodva vázolja fel az elkövetkező hónapokban meghozandó kulcsfontosságú intézkedéseket. Ezek megvalósításához szoros koordinációra és információcserére lesz szükség a tagállamokon és a közösségeken belül és azok között, valamint elkötelezettségre e nemzeti hatáskörbe tartozó intézkedések végrehajtása iránt. A Bizottság a továbbiakban is törekedni fog arra, hogy az egészségügyi intézkedésekre vonatkozó közös megközelítésekről megállapodás szülessen az Egészségügyi Biztonsági

Bizottságban (HSC)[1], valamint más fórumokon, például az uniós politikai szintű integrált válságelhárítási mechanizmus (IPCR) keretében is.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy létfontosságú az intézkedések összehangolása mind a szomszédos országokkal, mind uniós szinten. A járvány esetleges új kitöréseinek megfékezéséhez és kezeléséhez az EU közvetlen szomszédságában és azon túl is folytatódnia kell az együttműködésnek és a támogatásnak. Ezért a Bizottság adott esetben – és amennyiben ez megvalósítható – bevonja a Nyugat-Balkánt, a szomszédságpolitikában részt vevő országoka és más partnerországokat az e dokumentumban javasolt intézkedésekbe.

II. A felkészültség javítása – tanulságok és rövid távú intézkedések

1. Tesztelés, kontaktkövetés és népegészségügyi felügyelet[2]

A kellő tesztelési kapacitás alapvető fontosságú a Covid19-járványra való felkészültség és reagálás szempontjából[3]. Megfelelő tesztelés nélkül nincs lehetőség a potenciálisan fertőző személyek korai kiszűrésére, és nincs rálátásunk a fertőzöttségi rátákra és a közösségeken belüli terjedésre. A tesztelés a megfelelő kontaktkövetés előfeltétele.

Ugyanakkor az elmúlt hónapokban Európában hiány mutatkozott a tesztekből és a tesztelési eszközökből, a képzett laboratóriumi személyzetből és bizonyos laboratóriumi felszerelésekből, jóllehet az EU e felszerelések némelyikének az egyik legnagyobb gyártója. Emellett a tesztelési politikák és módszerek országonként jelentősen eltérőek voltak, és a közösségeken belüli nagyarányú terjedés miatt gyakran túlterheltek voltak a nemzeti kontaktkövetési kapacitások[4].

Helyi járványkitörések – helyi és nemzeti reagálás

Több héttel a szigorú korlátozó intézkedések feloldása után most több tagállamban is újra emelkedik a bejelentett esetek száma, és a legtöbb EU-/EGT-országban még mindig számolnak be bizonyos körülmények között bekövetkezett helyi járványkitörésekről és közösségeken belüli terjedésről. A közelmúltbeli járványkitörések jól szemléltetik, hogy a helyi kitöréseket azonnal meg kell fékezni a szélesebb körű közösségi terjedés elkerülése érdekében. Ennek érdekében az érintett területen azonnali kiterjesztett tesztelést és kontaktkövetést kell végezni. Ezt követően helyi enyhítő intézkedéseket, például elkülönítést kell bevezetni.

A szükséges kapacitást – amelynek forrása helyi és nemzeti szintű egyaránt lehet – azonnal be kell vetni. A testreszabott, konkrét válaszlépések biztosítása érdekében tudomásul kell venni a helyi kapacitás és a helyi ismeretek fontosságát. Az optimális hatékonyság érdekében helyi ismereteket igénylő konkrét tevékenységeknek – például a kontaktkövetésnek – és a helyi ismeretek nélkül is megfelelően fejleszthető tevékenységeknek – például a mobil laboratóriumok biztosításának vagy az RT-PCR-tesztek technikai lebonyolításának – különválasztása döntő szerepet fog játszani abban, hogy a lehető legjobban reagálhassunk a járványkitörésekre. Ez a megközelítés a helyi és nemzeti hatóságok közötti koordinációt és információcserét tesz szükségessé.

.

Végezetül a járvány megfékezésére irányuló intézkedések fokozatos feloldása során[5] tesztelésre, kontaktkövetésre és népegészségügyi felügyeletre van szükség, mivel ezek lehetővé teszik a helyi járványkitörések elleni védekezést. Ezek gyors kiterjeszthetősége elengedhetetlen ahhoz, hogy lépést tartsunk a világjárvány lehetséges terjedésével, és elkerüljük a kijárási korlátozások újbóli bevezetését. Ezeket a tevékenységeket kifejezetten a veszélyeztetett csoportok igényeihez és a zsúfolt, fizikai távolságtartásra korlátozott

[1] Az Európai Parlament és a Tanács 1082/2013/EU határozata (2013. október 22.) a határokon átterjedő súlyos egészségügyi veszélyekről és a 2119/98/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (EGT-vonatkozású szöveg). *HL L 293., 2013.11.5., 1–15. o. (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, HR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV).*

[2] A Covid19-járvánnyal kapcsolatos kontaktkövetés: jelenlegi bizonyítékok, bővítési lehetőségek, valamint a szükséges erőforrások értékelése: https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-Contract-tracing-scale-up.pdf

[3] Amint azt a Covid19-járvány megfékezésére irányuló intézkedések fokozatos megszüntetését célzó közös európai ütemterv is körvonalazta.

[4] Ezt tovább súlyosbította, hogy kihívásokkal kellett szembenézni a kontaktkövetési tevékenységek olyan innovatív megoldások révén történő kiterjesztésével kapcsolatban, mint a nem orvosi személyzet bevonása és az online szoftverek alkalmazása.

5 A Covid19-járvány megfékezésére irányuló intézkedések fokozatos megszüntetését célzó közös európai ütemtervvel összhangban.

lehetőséget adó helyzetekhez is hozzá kell igazítani. A felkészültség egyik kulcsfontosságú lépése ezért a veszélyeztetett területek és népességcsoportok szisztematikus azonosítása valamennyi tagállamban.

a) Tesztelés

A Covid19-fertőzés tesztelésére szolgáló laboratóriumi kapacitások bővültek[6], és fejlődés ment végbe az ellátás helyén végzett tesztelés, a tesztelési eszközök 3D nyomtatása és az új tesztelési módszerek terén. A Bizottság emellett a tagállamokkal egy több mint 350 000 000 EUR-s költségvetési kerettel rendelkező közös közbeszerzési eljárást indított laboratóriumi felszerelések beszerzésére[7]. Valamennyi tagállamban növelni kell a laboratóriumi kapacitást, a képzett személyzet létszámát és az innovációt egy olyan rendszer biztosítása érdekében, amely lehetővé teszi a gyors kiterjesztést, a megbízható eredményeket és a helyi mozgósításon alapuló reagálást.

A tagállamoknak – most, hogy az ECDC iránymutatásával összhangban bővítették tesztelési kapacitásukat – gondoskodniuk kell arról, hogy gyorsan ki tudják terjeszteni a tesztelés lefedettségét az enyhe tüneteket mutató betegek és a pozitív esetekkel kapcsolatba került személyek körében[8]. Fontos továbbá, hogy a tagállamok továbbra is figyelemmel kísérjék az elvégzett tesztek számát és eredményeit. Emellett a tesztelést úgy kell megvalósítani, hogy a helyi gócpontok ellenőrzését segítő decentralizált stratégiák keretében is gyorsan alkalmazható legyen. Végezetül a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a Covid19-tesztelési kapacitás bővítése ne más (például az influenzával kapcsolatos) felügyeleti programok kárára történjen.

b) Kontaktkövetés

A szokásos kontaktkövetési megközelítéseket interoperábilis mobilalkalmazásokkal ötvözve fokozhatjuk azon képességünket, hogy megszakítsuk az új fertőzési láncokat és megakadályozzuk a közösségi terjedést[9], tiszteletben tartva a vonatkozó jogszabályokban foglalt adatvédelmi elveket[10]. Tíz tagállamban már használnak kontaktkövetési és figyelmeztető alkalmazásokat. További tizenegy tagállam a közeljövőben szándékozik bevezetni ilyen alkalmazást. A Covid19-válság leküzdését és az abból való kilábalást szolgáló technológiáról és adatokról szóló ajánlás[11] elfogadását követően uniós megoldások és közös eszköztár[12] került kidolgozásra a nemzeti alkalmazások interoperabilitásának[13] megkönnyítése érdekében, biztosítva a magánélet és az adatok védelmét[14]. Meg kell valósítani az összes nemzeti alkalmazás interoperabilitását, hogy az utazók és a munkavállalók továbbra is magabiztosan léphessék át az EU belső határait. A Bizottság a mai napon módosította[15] az e-egészségügyi hálózatról szóló (EU) 2019/1765 végrehajtási határozatot annak érdekében, hogy rögzítse egy olyan biztonságos informatikai infrastruktúra működtetésének módozatait, amely Unió-szerte támogatja a kontaktkövetési és figyelmeztető alkalmazások interoperabilitását. A korai figyelmeztető és gyorsreagáló rendszer (EWRS)

[6] Az egyes országokban elvégzett RT-PCR-tesztek számával kapcsolatos adatokat az EU-/EGT-országok nemzeti népegészségügyi hatóságai hetente jelentik az európai felügyeleti rendszerben (TESSy).
[7] A közös közbeszerzésekről a mellékletben találhatók további információk.
[8] https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-coronavirus-disease-2019-covid-19-pandemic-tenth-update
[9] https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf
[10] Az (EU) 2016/679 rendelet (általános adatvédelmi rendelet), jelenlegi változat: HL L 119., 2016.5.4.; helyesbítette: HL L 127., 2018.5.23.
[11] A Bizottság (EU) 2020/2296 ajánlása (2020. április 8.) a COVID-19-válság leküzdéséhez és az abból való kilábaláshoz szükséges technológia és adatok, különösen a mobilalkalmazások és az anonimizált mobilitási adatok használatára szolgáló közös uniós eszköztárról.
[12] https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf
[13] Az európai interoperabilitási keret alapján megvalósítás alatt áll egy interoperábilis megoldás az úgynevezett „decentralizált" architektúrát használó alkalmazásokkal kapcsolatban, ahol a fertőzési kockázat kiszámítása a készüléken történik, továbbá folyamatban van a „centralizált" rendszerekkel való interoperabilitást célzó munka, ahol a kockázatszámítás az egészségügyi hatóság háttérszerverén történik.
[14] A Bizottság közleménye – Iránymutatás az adatvédelemmel összefüggésben a COVID-19-világjárvány elleni küzdelmet támogató alkalmazásokról, 2020/C 124 I/01 C(2020) 2523. *HL C 124I., 2020.4.17., 1–9. o. (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, HR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV)* és az Európai Adatvédelmi Testület *2020. április 21-én elfogadott 04/2020 sz. iránymutatása a Covid19-járvánnyal összefüggésben a helymeghatározó adatok és a kontaktkövető eszközök használatáról.*
[15] A Bizottság (EU) 2020/1023 végrehajtási határozata (2020. július 15.) az (EU) 2019/1765 végrehajtási határozatnak a COVID19-világjárvány elleni küzdelem céljából a kontaktkövető és figyelmeztető mobilalkalmazások közötti, határokon átnyúló adatcsere tekintetében történő módosításáról HL L 227I., 2020.7.16., 1. o.

biztosítja a tagállami egészségügyi hatóságok közötti biztonságos és hatékony információcserét. Ezenkívül az EU-ba való belépési pontokon[16] – például a nemzetközi repülőtereken, a kikötőkben, a nemzetközi vasútállomásokon vagy a szárazföldi határátkelőhelyeken – felkészültségi intézkedéseket[17] kell végrehajtani, amelyek tovább támogathatják a kontaktkövetési erőfeszítéseket, ugyancsak hozzájárulva az EU-n belüli szabad mozgás biztosításához.

c) Felügyelet

A népegészségügyi felügyeletnek a következő paramétereken kell alapulnia: intenzitás és földrajzi kiterjedés; molekuláris tipizálással[18] megállapított vírustörzs-változások; nozokomiális járványkitörések[19]; a kockázati csoportok változásai, ideértve a környezeti expozícióval fennálló összefüggéseket; légzőszervi betegségek szindrómái; életkorspecifikus immunitás a lakosság körében; a bentlakásos intézményekben fennálló helyzet; illetve az egészségügyi rendszerekre gyakorolt hatás.

Ennek lehetővé kell tennie a gócpontok korai észlelését. A tagállamoknak ezért szabványosított formában és kellő időben meg kell osztaniuk egymással a szubnacionális szintű epidemiológiai adatokat, beleértve a kórházi ápolásra és az intenzív osztályok férőhely-kihasználtságára vonatkozó adatokat is. Az ilyen adatok összegyűjtése – ami történhet többek között a közösségi média elemzésén alapuló digitális epidemiológia révén – segít a világjárvány nyomon követésében, és lehetővé teszi a betegség terjedésének pontos modellezését.

Intézkedési terület: Tesztelés, kontaktkövetés és népegészségügyi felügyelet	
	Ütemezés
➢ A kontaktkövetési rendszereknek, a tesztelési kapacitásoknak és a tesztelés bevezetésének forgatókönyveken alapuló nemzeti stressztesztelése (tagállamok) *Mivel folyamatosan derül fény helyi járványkitörésekre, és ez valószínűleg a jövőben is folytatódni fog, ezeket a stressztesztet helyi szinten kell elvégezni olyan konkrét forgatókönyvek alapján, mint például a rendkívül nagy fertőzési kockázatot jelentő események, a meghatározott ágazatokban, például vágóhidakon, oktatási létesítményekben és bentlakásos intézményekben előforduló járványkitörések, amit később más tevékenységi területekre is ki lehetne terjeszteni. A stressztesztelést követően meg kell osztani a levont tanulságokat és a bevált gyakorlatokat.*	Júliustól szeptemberig
Tesztelés	
➢ A szükséges tesztelési kapacitás rendelkezésre állásának biztosítása szükségleteken alapuló tervezés és kutatás-fejlesztés révén (tagállamok és Európai Bizottság) *Ez szükség esetén megkönnyíti a kapacitásbővítést.*	Folyamatban

[16] A Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályok a következőképpen határozzák meg a belépési pont fogalmát: „az utasok, a poggyász, a rakomány, a konténerek, a szállítóeszközök, az áruk és a postai csomagok nemzetközi be- és kiléptetésére szolgáló átjáró, valamint a be- és kiléptetéskor ezekkel kapcsolatban szolgáltatásokat nyújtó ügynökségek és területek".

[17] Ez többek között az e közlemény 4. szakaszában említett, közlekedéssel kapcsolatos intézkedésekre vonatkozik, például a közlekedési szolgáltatásokra vonatkozó iránymutatások, valamint a Healthy Gateways elnevezésű együttes fellépés (https://www.healthygateways.eu/) keretében kiadott iránymutatás végrehajtására, az EASA-/ECDC-protokollokra (https://www.easa.europa.eu/sites/default/files/dfu/EASA-ECDC_COVID-19_Operational%20guidelines%20for%20management%20of%20passengers_v2.pdf) és más érintett uniós ügynökségek munkájára, beleértve az Európai Tengerészeti Biztonsági Ügynökség (EMSA) és az Európai Unió Vasúti Ügynökségének (ERA) munkáját.

[18] A molekuláris tipizálás az egyes vírustörzsek szekvenálásának és azonosításának egyik módszere. A molekuláris tipizálásnak az epidemiológiai felügyeletbe történő integrálása a világjárvány figyelemmel kísérésének és megfékezésének fontos eszköze. Segít nyomon követni a vírus tényleges terjedését és azonosítani annak lehetséges időbeli változásait.

[19] Az orvosi és egészségügyi létesítményekben bekövetkezett fertőzés.

➢ Uniós szintű megállapodás az összehangolt tesztelési stratégiákról és módszerekről a HSC keretében (Európai Bizottság és tagállamok) *Megállapodás a HSC keretén belül írásbeli nyilatkozat formájában.*	Júliustól szeptemberig
Kontaktkövetés	
➢ Az interoperábilis kontaktkövetési alkalmazások megvalósításának lezárása (tagállamok, Európai Bizottság és ECDC) *Az interoperabilitásra és az alkalmazások határokon átnyúló interoperabilitásához szükséges megfelelő megoldások kidolgozására vonatkozó, a tagállamoknak szóló iránymutatások nyomon követése; az EWRS folyamatos fejlesztése az információmegosztás megkönnyítése érdekében.*	Júliustól szeptemberig
➢ Az érintett közlekedési ágazatokban alkalmazandó közös digitalizált utasazonosító űrlapokkal kapcsolatos uniós mechanizmusok kidolgozása (pl. az EU Healthy Gateways nevű együttes fellépés az Európai Unió Repülésbiztonsági Ügynökségének [EASA] támogatásával)	Folyamatban
Népegészségügyi felügyelet	
➢ Iránymutatás meghatározott járványkitörés-vizsgálatokhoz, pl. nozokomiális helyzetekben, potenciálisan rendkívül nagy fertőzési kockázatot jelentő események (pl. tömegrendezvények) esetében és egyéb speciális foglalkozási helyzetekben (ECDC) *Ez hozzájárul a járványügyi dinamika jobb megértéséhez és felügyeletéhez.*	Augusztus
➢ Szennyvízmintavételi kampány, az eredmények és az epidemiológiai adatokkal fennálló összefüggések értékelése (Európai Bizottság és tagállamok) *Ennek célja a vírus jelenlétének nyomon követése a települési szennyvízben*[20].	Folyamatban
➢ A népességalapú alapellátási és kórházi jelzőrendszeres felügyelet megerősítése (ECDC és tagállamok) *Az ECDC a tagállamokkal együttműködve tanácsadást fog nyújtani a bevált gyakorlatokról a nemzeti szintű felügyeletet támogató meglévő rendszerek megerősítése érdekében.*	Júliustól szeptemberig
➢ Technikai segítségnyújtás a szeroprevalencia-vizsgálatok[21] megtervezéséhez, elvégzéséhez és eredményeinek elemzéséhez az uniós szintű összehasonlíthatóság előmozdítása érdekében (ECDC, Európai Bizottság és tagállamok)	Júliustól szeptemberig
➢ A klinikai, epidemiológiai és virológiai adatok uniós szintű megosztásának biztosítása a Covid19-cel kapcsolatos uniós adatmegosztó platformon (Európai Bizottság, ECDC és tagállamok)	Folyamatban
➢ A járványügyi kockázatok megelőzésére és csökkentésére szolgáló – többek között az egészséget meghatározó környezeti tényezőket is tartalmazó – uniós szintű nyilvántartás létrehozása (Európai Bizottság) *Ez kiegészíti a többi platformot, és biztosítja a Covid19-cel kapcsolatos adatokat tartalmazó adatplatformokhoz való nyílt hozzáférést és azok interoperabilitását.*	Október

[20] Több tagállam is indított kezdeményezést a Covid19-maradványok szennyvizekben való jelenlétének nyomon követésével kapcsolatban. A JRC a Környezetvédelmi Főigazgatósággal közösen és az Egészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Főigazgatóság bevonásával kezdeményezte egy páneurópai „umbrella” vizsgálat elindítását, amely egyedülálló megközelítést követve kapcsolná össze a vezető nemzeti és regionális referenciatanulmányt.

[21] Az ilyen vizsgálatok célja, hogy információkat gyűjtsenek a fertőzések népességen belüli arányáról.

2. Egészségügyi ellenintézkedések: az egységes piac zökkenőmentes működése, valamint az egyéni védőeszközökhöz, gyógyszerekhez és orvostechnikai eszközökhöz való hozzáférés

A Covid19-válság negatív hatással volt a harmadik országokkal folytatott kereskedelemre, az áruk Unión belüli szabad mozgására és az egységes piac zavartalan működésére. A világjárvány első napjaiban EU-szerte jelentős hiány volt tapasztalható különösen az egyéni védőeszközökhöz, gyógyszerekhez és orvostechnikai eszközökhöz való hozzáférés terén. Ahogy a válság súlyosbodott, a globális ellátási láncok nem voltak képesek megbirkózni a megnövekedett kereslettel. Az akkor legsúlyosabban érintett térségekben termelési zavarok következtek be. A tagállami és harmadik országbeli hatóságok által bevezetett exporttilalmak, valamint a nemzetközi áruszállítással kapcsolatos problémák, a megfelelőségértékelés szűk keresztmetszetei, továbbá a nem megfelelő, nem biztonságos és hamis termékek széles körű elterjedtsége súlyosbították a hiányt. Világossá vált, hogy a készletekért folyó globális versenyben nagy árat kellett fizetni olyan termékekért, amelyek nem mindig voltak megfelelő minőségűek. Mindez az uniós polgári védelmi mechanizmuson (UCPM) keresztül megvalósuló uniós szintű összehangolt szolidaritást is akadályozta, illetve késleltette, hiszen minden országban egyszerre jelentkeztek ugyanolyan típusú hiányok[22]. Ezenkívül zavart szenvedett a kereskedelmi áruszállítási piac, és bizonytalanná vált a szállítási lehetőségekhez való hozzáférés.

Számos intézkedést vezettek be e kihívások leküzdése érdekében. Idetartoztak az ipari átalakítások, a hiányoknak az Európai Gyógyszerügynökség közreműködésével történő nyomon követése, az alapvető gyógyszerek gyártásának és az azokkal való ellátásnak az optimalizálására irányuló ágazati kezdeményezések támogatása[23], az exportengedélyek[24] és a harmadik országokkal való együttműködés, valamint a szabadon elérhető szabványok[25]. A Bizottság emellett közös közbeszerzéseket indított[26], stratégiai készleteket képezett (rescEU), fokozta a piacfelügyeleti és biztonsági hatóságok együttműködését és ellenőrzéseit annak biztosítása érdekében, hogy kizárólag biztonságos védőeszközök kerüljenek forgalomba az egységes piacon, továbbá új iránymutatást kért az Európai Szabványügyi Bizottságtól (CEN) a közösségi készítésű védőeszközökkel kapcsolatban[27].

A Bizottság ezenkívül iránymutatásokat fogadott el az exportkorlátozásokról[28], valamint a Covid19-járvány során jelentkező hiányok elkerülése érdekében az optimális és észszerű gyógyszerellátásról[29], és aktívan dolgozott a nemzeti exportkorlátozások és a gyógyászati

[22] Az uniós polgári védelmi mechanizmus keretében az EU támogatja a koordinációt és társfinanszírozást biztosít az uniós tagállamok és hat további részt vevő állam számára az uniós segítséget kérő országok számára történő segítségnyújtáshoz. Június 23-ig a Covid19-világjárvánnyal kapcsolatban 47 segítségkérés érkezett az ERCC-hez, orvosi cikkekre és egyéni védőeszközökre vonatkozóan. E kérések közül csupán 16 került részleges megválaszolásra.

[23] A gyógyszeripar fontos szerepet játszik annak a kockázatnak a leküzdésében, hogy az EU-ban a Covid19 kitörései miatt hiány lép fel az alapvető termékekből és szolgáltatásokból. A kivételes körülmények és az azokból fakadó kihívások szükségessé tehetik, hogy a vállalkozások együttműködjenek egymással a válság hatásainak leküzdése vagy legalább enyhítése érdekében, ami végső soron a polgárok javát szolgálja. A Bizottság 2020. április 8-án elfogadta az „Ideiglenes keret az üzleti együttműködéssel kapcsolatos antitröszt kérdések vizsgálatára a jelenlegi COVID-19-járvány miatt kialakuló sürgős helyzetekre válaszul” című közleményt (a továbbiakban: ideiglenes keret, HL C 116I., 2020.4.8., 7–10. o.) Az említett közlemény meghatározza a Bizottság által akkor alkalmazott fő kritériumokat, amikor az uniós versenyszabályok alapján értékeli azokat az együttműködési projekteket, amelyek célja a koronavírus-járvány során az alapvető termékek és szolgáltatások terén mutatkozó kínálati hiány kezelése. Az ideiglenes keret annak lehetőségét is előirányozza, hogy a vállalatok (ad hoc megerősítő levelek útján) írásbeli megerősítést kapjanak a keret hatálya alá tartozó konkrét együttműködési projektekről. Az ideiglenes keret alapján a Bizottság 2020. április 8-án megerősítő levelet küldött a „Medicines for Europe” gyógyszergyártói szövetségnek és az abban részt vevő vállalatoknak a koronavírusban szenvedő betegek kezelésére szolgáló kritikus kórházi gyógyszerek hiányának kockázatát kezelő önkéntes együttműködési projekttel kapcsolatban (https://ec.europa.eu/competition/antitrust/medicines_for_europe_comfort_letter.pdf).

[24] A Bizottság (EU) 2020/568 végrehajtási rendelete (2020. április 23.) egyes termékek kivitelének exportengedély bemutatásához kötéséről.

[25] Ezeket a Bizottság kérésére a CEN és a CENELEC ideiglenesen biztosítja orvosi és személyi védőmaszkok, -kesztyűk, -ruhák és lélegeztetőgépek gyártásához és forgalomba hozatalához.

[26] Az EU közös közbeszerzései az egyéni védőeszközökre, a lélegeztetőgépekre és az intenzív terápiás gyógyszerekre terjednek ki – további információk a mellékletben találhatók.

[27] 2020 májusában az Európai Bizottság felkérte a CEN-t, hogy dolgozzon ki műszaki előírásokat a közösségi készítésű szájmaszkokra vonatkozóan. 2020. június 17-én közzétették a CEN „Közösségi készítésű szájmaszkok – Útmutató a minimumkövetelményekhez, a vizsgálati módszerekhez és a felhasználáshoz” című, CWA 17553 számú, munkaértekezleten kötött megállapodását.

[28] A COVID-19 járvány nyomán hozott koordinált gazdasági válaszintézkedésekről szóló közlemény (COM(2020) 112, 2020.3.13.) 2. mellékletében meghatározott iránymutatások.

[29] C(2020) 2272, 2020.4.8.

berendezések és gyógyszerek szabad mozgását gátló más akadályok megszüntetésén. A Bizottság határozatban[30] engedélyezte a koronavírus-világjárvány által érintett tagállamok számára, hogy ideiglenesen felfüggesszék a védőeszközökre, tesztkészletekre vagy orvostechnikai eszközökre, például a lélegeztetőgépekre vonatkozó vámokat és hozzáadottérték-adót. Ezáltal hozzáférhetőbbé váltak az orvosok, ápolók és betegek számára égetően szükséges orvosi eszközök.

Az áruk Unión belüli szabad áramlásának biztosítása érdekében a Bizottság aktívan dolgozott a nemzeti exportkorlátozások feloldásán. Az egységes piaci jogérvényesítési munkacsoport (SMET) azzal a közvetlen céllal kezdett ülésezni, hogy kezelje az áruk – többek között az egészségügyi eszközök – szabad mozgását érintő korlátozásokat.

Az egységes piac integritásának mint a helyreállítás egyik fő eszközének védelmét a Bizottság továbbra is prioritásként kezeli. A Bizottság továbbra is aktívan fellép az áruk, különösen az orvostechnikai eszközök és a gyógyszerek szabad mozgásának indokolatlan akadályaival szemben, felhasználva az összes rendelkezésre álló eszközt, beleértve a kötelezettségszegési eljárásokat is.

A Bizottság emlékeztet arra, hogy a tagállamok kötelesek a nemzeti műszakiszabály-tervezetekről elfogadásukat megelőzően értesíteni a Bizottságot és a többi tagállamot, lehetőséget biztosítva számukra, hogy reagáljanak azokra. A SMET-et szükség szerint – például a Covid19-válság során tapasztalt akadályok hirtelen elterjedése esetén – sürgősségi mechanizmusként kell alkalmazni a megfelelő válaszlépések koordinálására.

A Szükséghelyzeti Támogatási Eszköz (ESI) mobilitási csomagjának[31] végrehajtása során szerzett tapasztalatok alapul szolgálhatnak a globális és regionális teherszállítási kapacitás lehetséges jövőbeli csökkenésére adott összehangolt uniós válasz kidolgozásához.

A Bizottság emellett bevezetett egy koordinációs mechanizmust, a Covid19-járvány idején használt orvostechnikai felszerelésekkel foglalkozó koordinációs központot (CCH), amely platformként szolgál a Covid19-cel kapcsolatos legfontosabb egészségügyi ellenintézkedések iránti keresletre és azok kínálatára vonatkozó, tagállamok közötti információcseréhez és értékeléséhez, valamint az uniós ipari kapacitás nyomon követéséhez és javításához[32]. Létrehoztak egy keresletre és kínálatra vonatkozó online információgyűjtési platformot annak érdekében, hogy megkönnyítsék a kereslet és a kínálat összehangolását az igényeket megfogalmazó tagállamok és az orvostechnikai felszereléseket kínáló vállalatok között. Történt ugyan némi javulás, ám semmilyen jel nem utal arra, hogy az orvostechnikai felszerelések hiánya teljes mértékben megoldódott volna. Az ECDC és a Közös Kutatóközpont (JRC) támogatja az előrejelzések készítését és a modellezést.

Többet kell azonban tenni ahhoz, hogy felkészülhessünk az esetek számának lehetséges jövőbeli növekedéseire. A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy sürgősen készítsenek egyértelmű áttekintést az egészségügyi eszközökre, a nemzeti gyártási kapacitásokra és az alapvető felszerelések készleteire vonatkozó szükségleteikről. Uniós szinten folyamatban vannak az egyéni védőeszközök, a lélegeztetőgépek, a laboratóriumi felszerelések és a kritikus intenzív terápiás gyógyszerek (lásd a mellékletet) rendelkezésre állásának, valamint az Európai Gyógyszerügynökség által kiadott forgalombahozatali engedélyben részesülő terápiás készítményekhez való hozzáférés biztosításának, továbbá a potenciálisan sikeres

[30] A Bizottság (EU) 2020/491 határozata (2020. április 3.) a 2020-as COVID-19-járvány hatásaival szembeni fellépéshez szükséges áruk behozatalivám- és hozzáadottértékadó-mentességéről. Az intézkedés július 31-ig alkalmazandó, de valószínűleg meghosszabbítják 2020. október 31-ig, mivel a tagállamok még mindig hiányról számoltak be ezen áruk esetében.

[31] Ez pénzeszközöket biztosít a létfontosságú egészségügyi eszközöknek az EU-ba és az EU-n belül történő szállítására, és támogatja az egészségügyi személyzet és a betegek tagállamok közötti szállítását.

[32] A Bizottság koordinációs központja folyamatos hiányról számol be a köpenyek/overallok/sapkák/cipőhuzatok, sebészeti/orvosi maszkok, FPP álarcok (mindegyik típus), orvosi kesztyűk, lélegeztetőgép-tartozékok, endotracheális csövek, PCR-tesztek, antigéntesztek, tesztelési hardverek (laboratóriumi gépek stb.), reagensek, laboratóriumi fogyóeszközök, tamponok, érzéstelenítő/szedatív gyógyszerek, izomlazítók, antibiotikumok és fájdalomcsillapítók/kortikoszteroidok tekintetében.

oltóanyagok gyártásának és bevezetésének támogatása érdekében végzett közbeszerzések. Nagyszabású uniós közbeszerzési keretszerződések nyújtanak támogatást a tagállamok felkészültségi munkájához. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy használják ki az orvosi eszközök jelenlegi szerződések keretében történő beszerzésének lehetőségét. Fontos továbbá annak biztosítása, hogy megfelelő intézkedések szülessenek annak biztosítására, hogy a megfelelő egyéni védőeszközök eljussanak a kritikus szociális támogatási ágazathoz, amely alapvető szolgáltatásokat nyújt az idősek és a fogyatékossággal élők számára.

A Bizottság felkéri továbbá a tagállamokat, hogy térképezzék fel a területükön a rugalmas gyártási kapacitás és a gyártásátalakítás lehetőségeit. A Bizottság készen áll arra, hogy támogassa a tagállamokat az ipari átalakításban és a rugalmas gyártási kapacitásra vonatkozó tervek kidolgozásában.

Ezen túlmenően a kutatás és az innováció az egészségügyi ellenintézkedések kidolgozására összpontosul, biztosítva az alapvető termékekre vonatkozó szükséges közös szabványok kidolgozását és létrehozását megalapozó bizonyítékokat (pl. diagnosztikai vizsgálatok, egészségügyi adatok, termékjóváhagyás, közös innovációs közbeszerzés, klinikai iránymutatások kidolgozása). Ezt fenn kell tartani és koordinálni kell, támogatni pedig annak biztosításával is lehet, hogy az érintett európai kutatási szervezetek további járványkitörések esetén is működőképesek maradjanak.

Amint arra a Covid19-oltóanyagokra vonatkozó, 2020. június 17-i bizottsági stratégia is rámutatott, a jelenlegi válságra tartós megoldást a legnagyobb valószínűséggel a vírus elleni hatékony és biztonságos vakcina kifejlesztése és alkalmazása fog biztosítani. E tekintetben az Európai Bizottság a tagállamok nevében jelenleg tárgyalásokat folytat a vakcinagyártókkal előzetes piaci kötelezettségvállalások megkötése céljából. Ez fontos szerepet fog játszani abban, hogy a gazdasági és társadalmi élet Európában és világszerte visszatérjen a rendes körülményekhez.

Intézkedési terület: az egyéni védőeszközök, a gyógyszerek és az orvostechnikai eszközök kínálata	
	Ütemezés
➢ Az áruk – és különösen az alapvető egészségügyi eszközök – Unión belüli szabad mozgásának fenntartása (tagállamok és Európai Bizottság)[33]	Folyamatban
➢ Az EU oltóanyag-stratégiájának végrehajtása (ESI – Európai Bizottság és tagállamok) *A Bizottság a tagállamok nevében megállapodásokat köt az egyes vakcinagyártókkal, biztosítva az előzetes piaci kötelezettségvállalásokban rögzített oltóanyag-vásárlási jogot.*	Folyamatban
➢ Az egészségügyi eszközök iránti igényeknek, a nemzeti gyártási kapacitásoknak és az alapvető felszerelések készleteinek az áttekintése, rugalmas gyártási kapacitások/átalakítási lehetőségek feltérképezése (tagállamok)	Júliustól szeptemberig
➢ A bevált gyakorlatok tagállamok közötti megosztásának megszervezése a gyártósoroknak az egészségügyi eszközök gyártásához való hozzáigazításával, átalakításával és beindításával kapcsolatban (Európai Bizottság)	Szeptember/október
➢ A jelenleg klinikai vizsgálatok keretében tesztelt, Covid19 elleni terápiás készítményekhez való hozzáférés biztosítása a	Júliustól szeptemberig

[33] A Bizottság a rendelkezésre álló eszközök – például az egységes piaci jogérvényesítési munkacsoport, az egységes piaci átláthatósági irányelv (a műszaki szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló (EU) 2015/1535 irányelv) – felhasználásával továbbra is nyomon követi a tagállamok által hozott nemzeti intézkedéseket, és segítséget nyújt a tagállamoknak az áruk szabad mozgását gátló szükségtelen akadályok elhárítása érdekében.

gyógyszeripari vállalatokkal kötött beszállítói megállapodások révén (Európai Bizottság)	
➢ A Covid19-cel kapcsolatos nagyszabású európai klinikai vizsgálatok tervezésére és végrehajtására vonatkozó összehangolt uniós megközelítés támogatása (Európai Bizottság és tagállamok)	Folyamatban
➢ A Bizottság és a tagállamok közötti információcsere a nemzeti közbeszerzési eljárásokról és a szűk keresztmetszetekről (tagállamok és Európai Bizottság)	Folyamatban
➢ A szükséges egészségügyi ellenintézkedésekhez való méltányos hozzáférés és azok bevezetésének támogatása: - A közös közbeszerzések keretében folyamatban lévő szerződések (egyéni védőeszközök, lélegeztetőgépek, laboratóriumi berendezések, intenzív terápiás gyógyszerek) (tagállamok) - Új közös közbeszerzések (Európai Bizottság)[34] - Sürgősségi bizottsági beszerzések a tagállamok számára (ESI)[35] - Az Unió stratégiai készletei (rescEU)[36] és az Unió területére kiterjedő mozgósítási tervek - Egészségügyi eszközök szállítása az EU-ba (ESI)	Folyamatban
➢ Az egészségügyi ellenintézkedésekhez használt eszközökhöz, valamint azok fő összetevőihez és alkotórészeihez való hozzáférésnek, azok rendelkezésre állásának és hiányainak nyomon követése (Európai Bizottság, Európai Gyógyszerügynökség és tagállamok) ➢ A forgalomba hozandó termékekkel kapcsolatos kapacitás növelése, valamint tanúsításuk és megfelelőségértékelésük felgyorsítása a biztonság, a pontosság és az uniós szabványoknak való megfelelés biztosítása mellett (tagállamok)	Folyamatban
➢ A tagállamoknak teljes mértékben ki kell használniuk a meglévő eszközöket – például a közös közbeszerzési megállapodásokat – az alapvető orvostechnikai felszerelések beszerzésére és készleteik felhalmozására, és gondoskodniuk kell az összehangolt nemzeti készletfelhalmozási kezdeményezésekről (tagállamok)	Júliustól szeptemberig
➢ A vám- és piacfelügyeleti hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy csak az előírásoknak megfelelő egészségügyi védőfelszerelések és egyéni védőeszközök kerüljenek az uniós piacra (közösen fellépések a tagállamokkal)	Folyamatban
➢ Iránymutatás az újrafelhasználható egészségügyi védőfelszerelésekről és egyéni védőeszközökről (ECDC)	Július

3. Az egészségügy gyorsreagálási kapacitása

A Covid19-világjárvány komoly hatással volt az egészségügyi dolgozókra, akik sokszor tartósan jelentős stressznek kitéve gondozták a Covid19-betegeket. Amellett, hogy a vírusnak való fokozott expozíciójuk miatt fertőzésveszélynek vannak kitéve, gyakran megfelelő egyéni védőfelszerelés hiányában kénytelenek dolgozni. A Covid19-betegeket kezelő intenzív

[34] További közös közbeszerzések indíthatók például az intenzív osztályokon használt gyógyszerekre és terápiás készítményekre vonatkozóan.

[35] A Szükséghelyzeti Támogatási Eszköz költségvetéséből 100 000 000 EUR-t különítettek el az egészségügyi ellátáshoz kapcsolódó anyagok beszerzésére.

[36] Az (EU) 2020/414 végrehajtási határozat (2020. március 19.) az (EU) 2019/570 végrehajtási határozatnak az egészségügyi készletfelhalmozással összefüggő rescEU-képességek tekintetében való módosításáról (az értesítés a C(2020) 1827. számú dokumentummal történt). Lehetővé teszi az olyan eszközökkel kapcsolatos egészségügyi készletfelhalmozást, mint a vakcinák és a terápiás készítmények, a laboratóriumi felszerelések, az intenzív osztályokon használt orvostechnikai eszközök és az egyéni védőeszközök, amelyeket a határokon át terjedő súlyos egészségügyi veszélyek elleni küzdelemben használnak fel.

osztályok kapacitásának és a szakosodott egészségügyi dolgozóknak a hiánya szintén széles körben tapasztalható volt. Az EU nagy részében megvalósíthatónak bizonyultak az intenzív osztályok férőhelyeinek hiányát orvosló nemzeti szintű megoldások. Az egyik legfontosabb tanulság azonban az volt, hogy bár a fizikai infrastruktúra bővíthető, a legsürgetőbb szükség az intenzív osztályokon dolgozó kompetens egészségügyi személyzet rendelkezésre állására volt. Egyes esetekben egészségügyi tartalékosokat és orvoshallgatókat is behívtak, akik számára szükség esetén gyors képzést biztosítottak. A Bizottság támogatta az európai klinikai orvosok hálózatát is, amely lehetővé teszi az egészségügyi szakemberek számára az információcserét és a Covid19-betegek kezelésének javítását. Az erőforrások ilyen újraelosztása azonban olykor az egyéb betegségekben szenvedő betegek ellátásának rovására történt.

Határokon átnyúló támogatás: egészségügyi személyzet és betegátszállítás

A járvány első európai kitörése egyes területeket sokkal súlyosabban érintett, mint másokat. Egyes esetekben ez túlterhelte a helyi kapacitásokat, amit a szakosodott egészségügyi személyzet kiküldése, valamint a Covid19-betegek átszállítása formájában nyújtott határokon átnyúló európai támogatással enyhítettek. Például az uniós polgári védelmi mechanizmus keretében nyújtott társfinanszírozásból Románia és Norvégia orvosokat és ápolókat küldött Észak-Olaszországba, a betegeket illetően pedig hat tagállam vett részt a Covid19-betegek határokon keresztüli átszállításában.

Az előzetesen levont kezdeti tanulságok alapján nemzeti stratégiákat kell életbe léptetni annak érdekében, hogy az egészségügyi rendszerek a lehető legnagyobb mértékben képesek legyenek megbirkózni a kihívásokkal. Bizonyos esetekben azonban valóban elengedhetetlen a szomszédos országok és az uniós tagállamok támogatása. A Bizottság így a Szükséghelyzeti Támogatási Eszközből nyújtott források elkülönítése, valamint a betegek határokon keresztüli átszállítását és az orvosi csoportok szállítását támogató külön mechanizmusok bevezetése révén erősítette meg a szolidaritási mechanizmusokat.

Alapvető fontosságú a népegészségügyi gyorsreagálási kapacitásokhoz való hozzáférésnek az egészségügyi ellátás más területeinek elhanyagolása nélkül történő fenntartása[37]. Ezenkívül kulcsfontosságú annak biztosítása is, hogy kritikus hiány esetén az egészségügyi ellátás prioritási sorrendjének meghatározása („triázs”) szigorúan orvosi kritériumokon alapuló iránymutatások alapján történjen. Végezetül a betegek határokon keresztüli átszállításával kapcsolatos tapasztalatok, valamint az egészségügyi dolgozók kiegészítő kapacitásának a nemzeti szintű túlterheltség esetén fennálló szükségessége[38] alapján a Bizottság a Szükséghelyzeti Támogatási Eszközön keresztül már aktiválta az egészségügyi személyzet és a betegek tagállamok közötti szállításával kapcsolatos pénzügyi támogatást. Emellett az uniós polgári védelmi mechanizmuson keresztül folyamatban van a sürgősségi segélyszolgálati csoportok és felszerelések kérelmező országokba történő eljuttatásának koordinálása.

Intézkedési terület: az egészségügy gyorsreagálási kapacitása	
	Ütemezés
➢ Az egészségügyi személyzet és csoportok EU-ba és tagállamok között történő szállításának, valamint a betegek tagállamok közötti és harmadik országokba történő átszállításának finanszírozása és megszervezése (ESI – Európai Bizottság)	Folyamatban
➢ Iránymutatások a kórházi terek optimalizálásával kapcsolatban, beleértve a klinikailag gyógyult, de még Covid19-pozitív betegek elkülönítésének megszüntetését és e betegek elbocsátását (ECDC)	Július
➢ A klinikai orvosok online európai hálózatának megvalósítása és a Covid19-re vonatkozó képzési modulok kidolgozása az egészségügyi szakemberek számára (többek között egy virtuális	Folyamatban

[37] Ez magában foglalja az alternatív kórházi struktúrákkal (pl. a betegek kórházon kívüli kezelésére szolgáló alapellátási struktúrákkal) és intenzív osztályi ágyakkal kapcsolatos elegendő kapacitás, valamint a személyzet kimerültségének enyhítése érdekében az alap-, kórházi és harmadlagos ellátási és otthoni gondozási közegekben dolgozó elegendő létszámú képzett egészségügyi gyorsreagálási személyzet meglétét.
[38] Például ha az egészségügyi személyzet cseréjére és a betegek átszállítására vonatkozó nemzeti szintű tervezési lehetőségeket kimerítették.

akadémia révén), partnerségben az európai szövetségekkel, például az Európai Intenzív Terápiás Társasággal (tagállamok, ECDC, Európai Bizottság) *Ez gyakorlati képzéseket és tájékoztatást is magában foglal, például az egyéni védőeszközök fel- és levételével kapcsolatban, és kiterjedhet az intenzív ellátással kapcsolatos képzési modulokra is.*	

4. Nem gyógyszeres ellenintézkedések

A tagállamok és harmadik országok számos nem gyógyszeres ellenintézkedést hajtottak végre, ideértve a kijárási korlátozásokat, a közösségi távolságtartást, a nyilvános helyeken való maszkviselést és a határellenőrzéseket[39]. Ezek az intézkedések sok esetben szükségesek voltak a vírus terjedésének lassításához, és több tízezer életet mentettek meg, ugyanakkor társadalmi és gazdasági költségük jelentős volt. A kijárási korlátozások és az olyan intézkedések, mint a közterületek bezárása, zavaró és példátlanul negatív társadalmi és gazdasági következményekkel jártak az uniós társadalomra (pl. a határt átlépő munkavállalók munkahelyre való eljutása, a családok szétválasztása, az oktatási és gyermekgondozási létesítményekhez való hozzáférés, a számos gazdasági ágazatban bekövetkezett leállások és fennakadások, valamint az olyan társadalmi hatások, mint az elszigeteltség tekintetében) és gazdaságra nézve azáltal, hogy zavart okozott az egységes piac működésében. Az áruk egységes piacára is negatív hatást gyakoroltak, korlátozva az áruk szabad mozgását, és zavart okozva az ellátási láncokban az EU-n belül és kívül egyaránt. Súlyos következményeik voltak továbbá az EU-n belüli szabad mozgásra, valamint a schengeni térség működésére és integritására nézve is. Ezenkívül a technológiahasználat olyan napi tevékenységekben bekövetkezett exponenciális megnövekedése, mint a kommunikáció, az információszerzés, a vásárlás, a munka és a tanulás, kihívást jelentett mindazok számára, akik korlátozottan vagy egyáltalán nem férnek hozzá az ilyen IKT-szolgáltatásokhoz.

Tekintettel ezekre a gazdasági és társadalmi hatásokra, általános érdek, hogy további járványkitörések esetén elkerüljük a nagyszabású lezárási intézkedéseket, és kezeljük a különböző ágazatokra, többek között a közlekedésre és a turizmusra gyakorolt hatásokat[40]. A válaszlépéseknek inkább arra kell irányulniuk, hogy célzott és lokalizált, kutatási eredményeken és bizonyítékokon alapuló nem orvosi ellenintézkedések kerüljenek végrehajtásra. Ebben segíteni fognak az ilyen intézkedések hatékonyságának értékelését lehetővé tevő összesített és anonimizált mobilitási adatok. Összeállításukat követően ezek alapul szolgálhatnak a további járványkitörések lehetséges alakulására vonatkozó forgatókönyvek tervezéséhez és a megfelelő közösségi intézkedések bevezetéséhez. A munkahelyek védelme alapvető fontosságú a munka és a gazdasági tevékenységek folytonossága szempontjából, ahogy a gyermekgondozási szolgáltatások és a gyermekek oktatásának biztosítása is annak érdekében, hogy minden szülő fenntarthassa a munka és a magánélet közötti folyamatos egyensúlyt. A munkavállalók egészségének védelme és a vírus munkahelyi terjedésének megelőzése érdekében a munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra vonatkozó uniós szabályokon alapuló megelőző és védelmi intézkedéseket, valamint konkrét iránymutatásokat[41] kell bevezetni. Megemlítendő különösen, hogy a jogi kerettel összhangban alapvető fontosságú a munkáltató azon kötelezettsége, hogy a változó körülményekhez igazodó, naprakész kockázatértékelést végezzen és megelőző intézkedéseket hozzon.

[39] A Bizottság és az ECDC együttműködött a tagállamokkal ezen intézkedések fokozatos, szakaszosan történő megszüntetésének, valamint az EU-ba irányuló, nem alapvető utazásokra vonatkozó ideiglenes korlátozás összehangolt feloldásának támogatása érdekében. Az ECDC gyors kockázatértékelései rendszeres epidemiológiai értékelést biztosítanak.

[40] A Bizottság iránymutatásokat és ajánlásokat tartalmazó csomagot terjesztett elő a tagállamok támogatása érdekében, különös tekintettel a turizmusra és a közlekedésre: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/QANDA_20_870

[41] Egészséges munkahelyek – Állítsuk meg a járványt! COVID-19: információforrások a munkahelyek számára (https://osha.europa.eu/hu/themes/covid-19-resources-workplace).

A jövőben el kell kerülni a hatástalan korlátozások és az uniós belső határellenőrzések visszaállítását. Az olyan intézkedéseket, amelyek a személyek vagy az áruk EU-n belüli mozgásának korlátozását vonják maguk után, kizárólag olyan helyzetekben szabad alkalmazni, amikor ez feltétlenül szükséges. Az ilyen korlátozó intézkedéseknek összehangoltnak, arányosnak és megkülönböztetésmentesnek kell lenniük a népegészségügyi kockázatok kezelése érdekében. Az ideiglenes határellenőrzések csak kivételes körülmények között alkalmazhatók a közrendet vagy a belső biztonságot súlyosan érintő helyzetekre való reagálás céljából, és végső megoldásként alkalmazott intézkedésként csak a rendkívüli körülmények fennállásáig tarthatnak.

A tagállamok területén belüli korlátozásoknak nem feltétlenül kell együtt járniuk utazási korlátozásokkal és belső határellenőrzésekkel. Amennyiben ennek ellenére határellenőrzést vezetnek be, ezt a többi tagállammal konzultálva, a meglévő csatornákat használva és a hatályos szabályokkal összhangban kell elvégezni, és az áruk, a kulcsfontosságú munkakörökben dolgozó munkavállalók és az alapvető fontosságú közlekedési dolgozók szabad mozgását mindenkor biztosítani kell. Haladéktalanul végre kell hajtani a zöld sávokat[42], valamint a határigazgatási intézkedésekre[43], a légi árufuvarozásra[44], továbbá a munkavállalók szabad mozgására[45] és a személyzetváltásokra[46] vonatkozó meglévő iránymutatásokat. Az egységes piaci jogérvényesítési munkacsoport továbbra is nyomon követi és kezeli az áruk szabad mozgását gátló indokolatlan akadályokat. A személyszállítás fenntartása tekintetében a közlekedési szolgáltatásokra[47] és az utasjogokra vonatkozó iránymutatások[48] továbbra is relevánsak, és azokat a járványügyi helyzetnek megfelelően kell alkalmazni. Az EU-ba irányuló, nem alapvető fontosságú utazásokra vonatkozó korlátozások folyamatos értékelés tárgyát képezik. Kulcsfontosságú, hogy az EU-ba történő utazásra vonatkozó korlátozások fokozatos feloldása az uniós tagállamok között teljes mértékben összehangolt módon történjen.

Intézkedési terület: Közösségi intézkedések	
	Ütemezés
➢ A másodlagos járványkitörésekre való reagálást szolgáló és újonnan bevezetett intézkedések hatékonyságára vonatkozó tagállami információk kellő időben történő cseréje *A JRC egy adatbeviteli webhelyet és adatbázist fog üzemeltetni, amelyet a JRC és az ECDC tölt majd fel a tagállamok által szolgáltatott információkkal, és amely felhasználható modellezés, kockázatértékelés és a tagállami helyzet nyomon követése céljából.*	Júliustól szeptemberig
➢ Uniós kézikönyv a Covid19-cel kapcsolatos közösségi beavatkozásokról (ECDC és JRC) *Bevált gyakorlatok és tudományos iránymutatások összeállítása modellezési eredmények alapján, ami segíti a tagállamokat a népegészségügyi intézkedések különböző paramétereken, kritériumokon és kiváltó tényezőkön alapuló kalibrálásában (többek*	Augusztus

[42] A Bizottság közleménye a zöld sávoknak az egészség védelmét, valamint az áruk és alapvető szolgáltatások rendelkezésre állását biztosító határigazgatási intézkedésekre vonatkozó iránymutatások szerinti végrehajtásáról (HL C 96I., 2020.3.24., 1. o.).
[43] COVID-19: Az egészség védelmét, valamint az áruk és alapvető szolgáltatások rendelkezésre állását biztosító határigazgatási intézkedésekre vonatkozó iránymutatások (HL C 86I., 2020.3.16., 1. o.).
[44] A Bizottság közleménye: Az Európai Bizottság iránymutatásai: A légi árufuvarozási műveletek megkönnyítése a COVID-19-járvány idején (HL C 100I., 2020.3.27., 1. o.).
[45] A Bizottsági közleménye: COVID-19 – A munkavállalók szabad mozgáshoz való jogának gyakorlására vonatkozó iránymutatások (HL C 102I., 2020.3.30., 12. o.).
[46] A Bizottság közleménye: Iránymutatás a tengerészek, az utasok és a hajók fedélzetén tartózkodó más személyek egészségvédelméről, hazaszállításáról és utazásának megszervezéséről (HL C 119., 2020.4.14., 1. o.).
[47] A Bizottság közleménye: Covid19: Iránymutatás a közlekedési szolgáltatások és összeköttetések fokozatos helyreállításáról (HL C 169., 2020.5.15., 17. o.).
[48] A Bizottság közleménye: Értelmező iránymutatás az utasok jogairól szóló uniós rendeletekhez a COVID-19-járvánnyal kapcsolatos helyzet alakulásával összefüggésben (HL C 89I., 2020.3.18., 1. o.); a Bizottság (EU) 2020/648 ajánlása (2020. május 13.) a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben törölt utazási csomagok és szállítási szolgáltatások visszatérítésének alternatívájaként az utasok és az utazók részére felkínált utalványokról (HL L 151., 2020.5.14., 10. o.).

között a tömegrendezvények tekintetében is).	
➢ A belső és külső határok átlépésével kapcsolatos információk és bevált gyakorlatok megosztása a személyek és az áruk szabad mozgását érintő negatív következmények korlátozása érdekében (Európai Bizottság és tagállamok)	Folyamatban

5. A veszélyeztetett csoportok támogatása

Egyes csoportok jobban ki vannak téve a vírusnak, mint mások. Ezek a csoportok három kategóriába sorolhatók: (1) az orvosi szempontból veszélyeztetett csoportok, például az idősek és a krónikus betegségben (pl. magas vérnyomás, cukorbetegség, elhízás stb.) szenvedők; (2) a társadalom perifériájára szorult csoportok, például a zsúfolt és a közösségi távolságtartásra korlátozott lehetőséget biztosító fizikai környezetben élő vagy dolgozó, illetve az óvintézkedésekre korlátozott anyagi lehetőségekkel rendelkező (pl. szegénységben élő) személyek, valamint (3) olyan szakmákban dolgozók, amelyek gyakorlása nagyobb közelséget igényel igazoltan vagy feltételezhetően Covid19-cel fertőzött személyekhez. Egyes tagállamokban a halálesetek mintegy fele az idősek, különösen az ápolási intézményekben gondozottak körében következett be. Emellett a Covid19-válság rávilágított a meglévő egyenlőtlenségekre, és súlyosbította azokat, így többek között megnövekedett a családon belüli erőszak eseteinek száma, és a válság aránytalan mértékben sújtotta a társadalom marginalizálódott közösségeit. A további járványkitörések nem vezethetnek a társadalmi-gazdasági különbségek növekedéséhez az európai társadalmakban. Tekintettel a különböző csoportok sokféleségére, az egészségük védelmét szolgáló intézkedéseket az egyes csoportok sajátosságaihoz kell igazítani, hiszen minden esetben eltérőek a szükségletek és a követelmények. Ez magában foglalja a mentálhigiénés támogatással kapcsolatos szükségleteket, például az elszigetelődés és a magány kérdésének kezelését is.

Az egyes helyzetek egyedi intézkedéseket követelnek meg. Az egészségügyi dolgozók, a tartós ápolás-gondozást biztosító létesítményekben dolgozók és más frontvonalbeli munkavállalók, valamint a veszélyeztetett csoportok és környezetek – például a bentlakásos intézmények – helyzetét rendszeres vizsgálatok révén folyamatosan és megfelelően nyomon kell követni annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a vírus továbbterjedése ezekben az esetekben. Ezenkívül a vágóhidakon, a bányákban[49], bizonyos légkondicionált területeken és más hasonló környezetekben bekövetkező járványkitörések a járványvédelmi kapacitások azonnali bevetését teszik szükségessé annak biztosítása érdekében, hogy a járványkitörések lokalizáltak maradjanak. Külön figyelmet kell fordítani a migráns munkavállalók, illetve az idénymunkások közösségeire is.

Intézkedési terület: A veszélyeztetett csoportok támogatása	
	Ütemezés
➢ Speciális, sokaknak elérhető, alacsony küszöbértékű tesztelési stratégiák kidolgozása és végrehajtása a veszélyeztetett csoportok és környezetek esetében (tagállamok és ECDC)	Júliustól augusztusig
➢ A társadalom perifériájára szorult, valamint az orvosi szempontból veszélyeztetett csoportokban és környezetekben a Covid19-cel kapcsolatos megelőzést, tesztelést és ellátást támogató bevált gyakorlatok megosztása (Európai Bizottság és ECDC)	Júliustól szeptemberig
➢ A bevált gyakorlatok megosztása, valamint mentálhigiénés és pszichoszociális támogatás biztosítása a Covid19 által veszélyeztetett csoportok számára (Európai Bizottság és tagállamok)	Júliustól szeptemberig
➢ Speciális online képzések biztosítása a veszélyeztetett csoportokkal	Júliustól

[49] Ezek az újabb járványkitörések körülményeinek jelenlegi példái, ugyanakkor további járványkitörések más környezetekben is bekövetkezhetnek.

foglalkozó frontvonalbeli személyzet számára (ECDC)	szeptemberig

6. A szezonális influenza okozta terhek csökkentése

A szezonális influenza minden évben terhet ró az egészségügyi rendszerekre[50]. A szezonális influenza és a Covid19 egyidejű kitörése jelentősen megterhelné az egészségügyi rendszereket. Ezért haladéktalanul át kell gondolni azokat a tevékenységeket, amelyek csökkentenék a szezonális influenza okozta terheket, ideértve például a fokozott felügyeletet, a tesztelést, a vakcinákhoz való hozzáférést és a differenciáldiagnózist.

Intézkedési terület: A szezonális influenza hatásainak mérséklése	
	Ütemezés
➢ Az influenza elleni átoltottság növelése: a vakcinázási kampányok várható kezdete és a célcsoportok bővítése (tagállamok) *A tagállamoknak figyelembe kell venniük a vakcinázási kampányok várható kezdetét és a célcsoportok bővítését.*	Júliustól szeptemberig
➢ Az influenza elleni vakcinákra vonatkozó további nemzeti közbeszerzések biztosítása (pl. többletgyártás révén) (tagállamok)	Júliustól szeptemberig
➢ Tudományos iránymutatás a szezonális influenza ellen Covid19-járvány esetén alkalmazott vakcinázási infrastruktúrával kapcsolatban (ECDC)	Július
➢ A szezonális influenza ellen Covid19-járvány esetén alkalmazható kiigazított oltási infrastruktúra kialakítása (pl. a szezonális influenza elleni nagyobb átoltottság biztosítása érdekében) (tagállamok)	Júliustól szeptemberig
➢ A bevált gyakorlatok megosztása az influenzával szembeni immunizációt célzó nemzeti programok keretében (Európai Bizottság és Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ) *Ez magában foglalhatja a szezonális influenza elleni vakcinázásra vonatkozó, Covid19-járványkitörés miatt kiigazított terveket, a lakossági igények előrejelzését és a vakcinázás kijárási korlátozások esetén történő biztosítását.*	Júliustól szeptemberig
➢ Az átoltottság növelése célzott munkahelyi figyelemfelkeltő kampányok révén (EU-OSHA)	Szeptembertől októberig
➢ Iránymutatások az influenza és a Covid19 differenciáldiagnózisával és kezelésével kapcsolatos klinikai irányítási és kezelési protokollra vonatkozóan (ECDC)	Július

III. KÖVETKEZTETÉS

Az EU-nak készen kell állnia a Covid19 esetleges újbóli kitöréseire. Ez szorosan összehangolt rövid távú intézkedéseket tesz szükségessé a felkészültség és a reagálás kulcsfontosságú területeinek megerősítése érdekében. Jelenleg az esetek korai felismerése és a továbbterjedés megelőzését célzó gyors reagálás, valamint legveszélyeztetettebb társadalmi csoportok védelmét szolgáló konkrét intézkedések révén van a legjobb esélyünk arra, hogy elkerüljük a nagyszabású korlátozások, például a lezárások visszaállítását. A tagállamokban, a Bizottságnál és az uniós ügynökségeknél folyamatban lévő munkára építve ez a közlemény meghatározta a szükséges intézkedéseket.

Ezeket az erőfeszítéseket szilárd bizonyítékoknak és széles körű nyilvános kommunikációs tevékenységeknek kell megalapozniuk. Az esetszámok újbóli növekedésének megelőzése nagyban függ az egyéni viselkedéstől és a népegészségügyi ajánlások betartásától. Ahhoz, hogy az alapvető egyéni óvintézkedések mindenkor érvényben maradjanak, kulcsfontosságú,

[50] A 2018/19-es szezonban mintegy 40 000 halálos áldozata volt az EU-ban.

hogy mindenki folyamatos éberséget tanúsítson. Ez pedig azon múlik, hogy a lakosság mennyire fogadja el és érti meg ezen intézkedések indokoltságát és jelentőségét. A társadalmi elfogadottság mértékének nyomon követése és a társadalom aggodalmainak korai kezelése kulcsfontosságú alakítója lesz a jövőbeli fejleményeknek. Ezek a kommunikációs erőfeszítések a koronavírus-világjárvánnyal kapcsolatos dezinformációra való szisztematikus és azonnali reagálást is magukban foglalják[51], és egyúttal további erőfeszítéseket kell tenni a kulcsfontosságú egészségügyi infrastruktúra kibertámadásokkal szembeni ellenálló képességének növelése érdekében. Amennyiben egy tagállam ismét szükséghelyzeti intézkedéseket vezet be, azokat megfontoltan, korlátozott formában kell kialakítani, hogy ne akadályozzák a jogállamiságot és a parlamenti demokráciát.

A vírus az EU határain túl is terjed, ezért az EU és tagállamai több mint 36 000 000 000 EUR összegű sürgősségi segélyt, humanitárius segítségnyújtási hidakat és hosszabb távú támogatást biztosítanak a rászoruló harmadik országoknak. Létrejött továbbá az EU humanitárius légihídja, amelynek célja a humanitárius és sürgősségi egészségügyi dolgozók és eszközök létfontosságú közlekedési összeköttetéseinek fenntartása.

Ezért más globális szereplőkkel, többek között az ENSZ-szel és a WHO-val együttműködve folytatni kell az arra irányuló erőfeszítéseket, hogy biztosítsuk a szükséges nemzetközi választ erre a globális egészségügyi veszélyre, beleértve a Covid19-oltóanyaghoz való méltányos hozzáférést is. Ennek együtt kell járnia a válság társadalmi-gazdasági hatásainak kezelésére irányuló erőfeszítésekkel, ezek a hatások ugyanis alááshatják a fenntartható fejlődési célok elérése terén elért eredményeket, valamint a partnerországok rezilienciájába való beruházásokkal, különösen az egészségügyi rendszerek megerősítése révén, ezáltal támogatva a globális helyreállítást[52]. Ez az egyetlen módja annak, hogy véget vessünk a jelenlegi világjárványnak az EU-ban és világszerte.

2020/2021-ben több figyelmet kell fordítani a szezonális influenza hatásának csökkentésére, mint bármely korábbi évben, és már most intézkedéseket kell hozni az e forgatókönyv szerinti hatások enyhítése érdekében. Ha a Covid19-járvány egy súlyos influenzaszezonnal egyidejűleg törne ki, együttes hatásuk még inkább próbára tenné egészségügyi rendszereink kapacitását.

Az Európai Bizottság továbbra is együtt fog működni a tagállamokkal a Covid19 elleni küzdelemben. Közösen folytatni fogjuk a kutatás finanszírozását a terjedés és az újbóli megjelenés előrejelzése, valamint a szükséges egészségügyi ellenintézkedések kifejlesztésének támogatása érdekében. Elő fogjuk mozdítani a helyi bevált gyakorlatok azonosítását és terjesztését is. Ezenkívül Európa a 2021–27-es időszakra szóló átdolgozott hosszú távú költségvetés és a Next Generation EU eszköz által támogatott ambiciózus helyreállítási terv révén további beruházásokat fog végrehajtani annak érdekében, hogy biztosítsa a helyreállítást és a Covid19 lehetséges jövőbeli kitöréseivel szembeni ellenálló képességet, támogassa az egészségügyi rendszerek strukturális változásait, valamint megerősítse az Unió válságkezelési rendszereit és kapacitásait. Európa gondosan le fogja vonni a Covid19-válság tanulságait annak biztosítása érdekében, hogy a válságból erősebben, egységesebben és a jövőbeli válságok kezelésére felkészültebben kerüljön ki.

[51] Közös közlemény az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A Covid19-cel kapcsolatos dezinformáció kezelése – lássuk a valós tényeket.
JOIN(2020) 8 final.

[52] Az Európai Bizottság a Covid19-re adott válaszként további támogatást nyújtott a nemzetközi együttműködéshez, többek között azáltal, hogy támogatta a fejlesztés és gyártás gyorsítását, valamint a Covid19 elleni küzdelmet szolgáló új alapvető egészségügyi technológiákhoz való méltányos globális hozzáférés biztosítását célzó globális együttműködésre irányuló WHO-felhívást (ACT akcelerátor), különösen a Bizottság és a globális partnerek által kezdeményezett, koronavírussal kapcsolatos globális válaszintézkedések (globális adománygyűjtési kampány) révén.